GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 79

W Niedzielę Dnia 1. Października 1809.

Dalszy ciąg obchodu uroczystości rocznicy urodzin Nayiaś. Cesarza Francuzow, Napoleona Wielkiego. W Kielcach d. 15 Sierpnia 1809.

Obok tego tronu ſtanął W. Aloyzy Kraus Radca wydziału skarbowego i mowił do ludu zgromadzonego w sposobie naſtępuiącym.

Zacni Rolnicy!

Stawam pomiędzy wami z woli urzędu Adminiſtracyi tuteyszey, która swym wyrokiem podała mi miłą sposobność po 14 letniey niewoli, mowienia do was głosem wolnego człowieka! Stawam prawie w gronie tym, dla odkrycia wam zamiaru zgromadzenia celu waszego i okazania nadziei naſtępnego szczęścia, dla was i wnukow waszych. Dzień dziſieyszy ieſt dniem, urodzin Napoleona Cesarza Francuzow, Króla Włoskiego, Protektora ligi Reńskiey, a naszego Monarchy i wybawiciela, którego przedwieczna Opatrzność przeznaczywszy na pogromienie ciemiężycielow naszych, wsparła ramie iego. W świętey woiuiącego sprawie, a pozwoliwszy zniszczyć nieprzyiacioł poddała nas pod opiekę tego Monarchy W. którego piorunuiący orzeł, okrywa nas złotopiornemi skrzydły: iuż przeklęte lwy nienasycone krwi naszey, nie będą zabierać dziatek z łona rodzicow, których zamykaiąc w cięsznianach, częścią z głodu i zarazy, częścią z przemrożenia zawsze ſtali ſię okropney śmierci łupem. A reszta ledwie doprowadzona w mieysce przeznaczenia swoiego bez nauki, bez zręczności żołnierzowi koniecznie potrzebney. Obok Niemcow i rożnorakich cudzoziemcow w sprawie cudzey w kraiu obcym na rzeź i kalectwo wyſtawionemi zoſtały. Maiąc dziś opiekę zapewnioną przez W. Napoleona nie powinniśmy ſię obawiać naiazdow nieprzyiacioł, a na mądrości iego polegaiąc pewni bydź możemy przyszłego szczęścia na nas, i wnukow naszych. Przekonani o tym wszyſtkim, a widząc obok nas szanownych Rycerzy braci naszych iednymże z nami mowiących ięzykiem, okrytych laurami sławy pałaiący ku nam miłością braterską, których przed trzema laty wziąwszy Wielki Napoleon w opiekę, tak iak nas swoią. Wskrzesił w nich iakoby mocą Boſkiego ducha odwagę męztwa w rodzonego Polakom; widzicie, iak ten Wielki Monarcha ściśle zachowywać każe sprawiedliwość, kiedy tak wieśniaka mężnego i ochotliwego, iak pierwszego Xcia ozdobi or-

derami zasług woyskowych. Nie masz w tych waleeznych Pułkach pierwszeństwa z wysokości rodu, każdy prawdziwie odważny Rycerz ma prawo do każdego stopnia; nieużywaią te odważne Pułki kary kiia, który hańbę tylko rodzaiowi ludzkiemu przynosi, a który srogości, iedynie w hordach nikczemnych niewolnikow nie miłością oyczyzny, nie honorem, ale za opłatę i z przymusu pędzony h nieszczęśliwi doświadczać muszą. Przekonani, mo wiąc o tym wszystkim, możemyż nieczuć prawdziwey radości? Nie! My chcemy ten dzień urodzin W. Napoleona naszego Monarchy uświęcić przez uroczyste wyznania nasze. Ze przeięci miłością oyczyzny, ożywieni duchem przodkow naszych W. Napoleonowi niesiemy serca na ołtarz ofiary. Zaręczam że poydziemy za przykładem braci nam naymilszych: (Tu lud wołał kilkakrotnie poydziemy) staniemy chętnie pod chorągwiami W. Napoleona bez przymusu (bo przymuszony nad wzgardę podłego zasługuie niewolnika) zaś Polak prawy goreiący prawdziwą oyczyzny miłością, a sprawiedliwie zapalony zemstą przeciwko dręczycielom iego narodu, sam spieszyć będzie do Pułkow sławy. Racz JW. Prezesie pierwszy Urzędniku tego powiatu odebrać zapewnienia dla W. Napoleona Monarchy naszego od tego ludu rolniczego, który pałaiąc prawdziwą miłością u podnożka tronu tego składa przezemnie swoie życzenia z zapewnieniem, że nieprzestanie stan ten rolniczy błagać Opatrzności, o naydłuższe przedłużenia lat i życia zbawcy i Oyca naszego. Wzruszeni tą mową wieśniacy roniąc łzy radości wykrzykiwali: " Niech żyie Cesarz Francuzow, Zbawca nasz i Oyciec nasz nayukochańszy!,,

Nastąpił potem obiad na osób 300/iany w sali wielkiey zamkowey kosztem JW. Prezesa urzędu Administracyynego powiatu Kieleckiego, składka bowiem, iaką szczodrobliwość obywateli departamentu na obchód złożyć obiecała, na inne dobro powszechne przez urząd dystryktu obroconą będzie. W czasie którego zpełnione było zdrowie Wielkiego Napoleona przy setnym z moździerzy i dział wystrzale, brzmieniu muzyki i nieust onnym wykrzykiwaniem ludu zgromadzonego. "Niech żyie W. Napoleon Zbawca nasz!,,

O godzinie w pół do szosty otworzył bal JW. Prezes Administracyi. A na dziedzi ńcu zamkowym dana była uczta dla wieśniakow.

(*Reszta potem.*)

Z Warszawy d. 23. Września.

D. 20 b. m. w kościele Katedralnym S. Jana odprawił się żałobny obrządek po zeyściu Ignacego Potockiego. Nigdy strata wielkiego człowieka nie była boleśnieyszą, nigdy się nie dała u zuć powszechnieу; wiadomość tey śmierci wszystkie serca napełniła żalem, bo wszystkim przytomne były cnoty utraconego męża, iego liczne zasługi w narodzie. Ostatnia Chrześciiańska posługa, staraniem ministrow Xięstwa, pamięci cnotliwego oddana, ściągnęła do świątyni Boga liczne zgromadzenie, wszystkie władze rządowe, woysko, mnostwo ludu. Sam tylko naczelnik tuteyszego rządu, brat zmarłego, od nieiakiego czasu nieprzytomny w Warszawie, nie mógł bydź świadkiem tey czci publiczney.

Zycie Ignacego Potockiego tak ściśle połączone z historyą narodu, do niey właściwie w całey swoiey obszerności należy; tu zaś słusznie lękać się trzeba, aby w pomnieyszem wystawieniu nieuszkodzić wielkich rysow obrazu.

Ignacy Potocki, syn Jenerała artyleryi

był początkowo od rodziców do stanu duchownego przeznaczony, i odebrał stosowną do tego, a naydoskonalszą edukacyą w Rzymie. Z natury niejako miał sobie udzieloną nadzwyczayną łatwość obięcia, i ten prawie rozum, co wszystkie wiadomości iego pewnością, wszystkie działania sprawiedliwością oznaczał. Ledwie z zagranicy powrócił, umiał go cenić Stanisław August. Szedł Ignacy Potocki drogą urzędów publicznych, każdy w nich krok nowemi znacząc zasługami. Naprzód Pisarz W. Litewski, poźniey umieszczony w ministerium, umiał utrzymać i wynieść godność tego urzędowania. Z Marszałka nadwornego, postąpił do wielkiey marszałkowskiey laski. Powszechnie szanowany, zaślubił sobie córkę Xcia Lubomirskiego Marszałka W. Koronn. Przy nayszlachetnieyszey postawie, wymowa iasna i dobitna, umieściła go w rzędzie naypierwszych mowców; wszystkich grzecznością uymował, wiadomościami oświecał, cnotami zniewalał. — Jeden z nayczynnieyszych członkow Kommissyi Edukacyyney, przyłożył się do rozszerzenia światła w narodzie. W obradach publicznych, dobro kraiu za naywyższy i iedyny cel poczytuiąc, umiał wspierać oyczyznę, i rzucać nadal te wielkie szczęścia zasady, których konstytucya 3 Maja iest pamiętnym dowodem, dzieło pod iego mianowicie przewodnictwem utworzone.

Nastąpiły nieszczęścia oyczyzny; przerwał ie na moment lepszych losow nadzieia. Potocki we wszystkich koleiach, przez iakie ta ziemia przechodziła, okazał się stałym, równym, wielkim obywatelem. W nieszczęściu nieugięty, w momentalnym zaburzeniu passyi umiarkowany, zawsze got w poświęcić siebie dla dobra współbraci. —— W życiu tak obfitem w czyny, pamiętne wybierać tylko potrzeba. — W woynie, która upadek nasz poprzedziła, nieprzyiaciel po wzięciu Pragi, wpośród tysięcow ofiar poświęconych zemście, zagrażał podobnymże losem Warszawie. Ignacy Potocki czyni z siebie ofiarę, oddaie się w zakład i mieszkańcow stolicy sobą ocala. Zdumiał się sam nieprzyiaciel nad cnotą bohatyra, i mimowolne oddał iey uczczenie, ważąc na równey szali życie tysięcow, z życiem iednego. Dzieie tylu narodow, cóż nam wspanialszego wystawić mogą!

Reszta dni Ignacego Potockiego równą okryła się chwałą, równe mu zapewniła prawo do wdzięczności spółziomkow. Długi czas z daleka od oyczystych siedlisk więziony, poźniey odzyskawszy część wolności, pewny tylko zakres kraiu do iey użycia miał sobie wydzielony. Oddano i przez to niejako świadectwo iego wysokiemu światłu, iego obywatelstwu, gdy słusznie sądzono, iż on ieszcze mógł skutecznie pomyśleć o wskrzeszeniu zgasłey oyczyzny.

Równie za granicą iak w własnym kraiu słynął. Wśród prac politycznych, nauki były iego naymilszą zabawą; wspierał ich rozkrzewienie wszelkiemi sposobami; one mu słodziły chwile niewoli, sam w rzędzie pisarzow Polskich, znamienite sobie mieysce zapewnił.

Nadszedł moment przewidziany i pożądany od niego, nadszedł zapoźno dla sił iego fizycznych, dla zdrowia tylą pracami i cierpieniami steranego. Potocki zapomina o sobie; żyiąc dla kraiu, rzuca sposoby ratowania zdrowia własnego, w czasie pierwszey nadziei, śpieszy wśród nieprzyiacioł do Napoleona W. mowić z tym Zbawcą ziemi naszey, i w tym momencie swey chwały, gdy śmierć zdawała się póty szanować dni iego, aby przed zgonem raz ieszcze usłużył oyczyznie, pada ofiarą pięciodniowey w Wiedniu choro-

by, zostawuiąc sercu Polaka, pamięć, zaszczyt i przykład.

Po umieszczeniu powyższego opisu, odebraliśmy drugi, przysłany nam od JW. Juliana Ursin Niemcewicza, który iak naychętniey umieszczamy.

" Jeden z naybolesnieyszych ciosow, któ-rym na tey dolinie płaczu serce człowieka do-tkniętym bydź może, iest strata drogiey i uko-chaney nam osoby. Ktoż iest z żyiących, coby iuż nie opłakiwał śmierci krewnych, przy-iaciela, któryby zimnych ich zwłok nie od-prowadził do cieni grobow? Smutny iest zai-ste ten widok; lecz co za żal, co za boleść, kiedy śmierć ugodzi męża publicznego, który wielkością talentow, wzbudził zadziwienie, cnotami ufność, usługami oyczyznie wdzięcz-ność, powabem i słodyczą w obcowaniu mi-łość i przywiązanie tych wszystkich, którzy go znali? Takim to był mężem Ignacy Po-tocki, Marszałek Wielki W. X. Litew. Na wspomnienie imienia iego, staią w oczach wszy-stkie obywatelskie cnoty, ważne zasługi, cięż-kie prace, srogie dla oyczyzny cierpienia. Zgon taki nie iest tylko źrodłem łez dla ca-rocznego rodzeństwa i przyiacioł, staie się po-wodem powszechnego wszystkich Polakow ża-lu: słuszna iest bowiem, by oyczyzna opła-kiwała tego, który tyle ią miłował, tyle dla niey ucierpiał, który w naywątpliwszych cza-sach nigdy o niey nie rozpaczał, który nako-niec stargane siły publicznym poświęcaiąc u-sługom, w gorliwym ich pełnieniu, cnotliwe zakończył życie. By pamięci męża takiego od-dać dostateczny hołd uwielbienia, doskonalsze-go potrzeba piora; dziś nie wymowa, lecz u-szanowanie, czuła przyiaźń, żal nayszczer-szy, udzielaią publiczności tę powszechną dla wszystkich stratę. Ignacy Potocki urodził się roku 1750 dnia 28 Lutego, wychowa-ny z nayskliwszym staraniem od świętych i uprzeymych rodzicow, dla ostatecznego wy-doskonalenia wyiechał do Włoch. Tam z nie-zmordowaną pracą, przykładał się do wszy-stkich umieiętności i nabył tego skarbu nauk, których w dalszym biegu publicznego życia tak dzielnie używał. Za powrotem do oyczy-zny, skoro uyrzał drogę powinności obywa-telskich, wstąpił na nię z tą duszą gorącą, z tą miłością dobra publicznego, które go w całym biegu życia nie odstąpiły na chwilę. Wyniesiony na urząd Pisarza W. X. Lit., dałey kilkakrotnie poseł na seymy, wymową i talentem dał w krót-ce poznać, czego później oyczyzna mogła się po nim spodziewać. Przy utworzeniu Kom-missyi Edukacyyney był iednym z naypierw-szych i naygorliwszych iey człoṅkow, przy-czyniał się dzielnie do obalenia przesądow, zaszczepił w młodych sercach zbawienne pra-widła, oświecał umysły potrzebnemi wiado-mościami, zaszczepiał wszystkie cnoty, sło-wem, sposobił te nowe pokolenie, które utra-coną narodu istność i sławę, miało później odzyskać. Zostawione atoli było rozwinięcia się wszystkich iego cnot i zdolności, temu pa-miętnemu seymowi, w którym narod obaliw-szy nieszczęsne dla nas bezprawia; fatalne błę-dy, na gruzach anarchii wzniosł rząd wolny i stały. Zyią ieszcze świadkowie iego wymo-wy, iego prac, iego z przesądami zapasow, iego nakoniec zapomnienia siebie dla dobra uko-chaney oyczyzny. Jeżli dzieło Konstytucyi 3 Maja, którego on pierwszym był sprawcą, ściągnęło mu prześladowanie i niechęć małey liczby przewrotnych i ciemnych, wdzięczność i uwielbienie świątych Polakow, pochwały obcych, umieściły imie iego w liczbie nayznakomitszych w Europie ludzi. Lecz na tyle u-słag, za tyle poświęcenie się, podobną, iak wielu znakomitych starożytności mężow, od-

ciosł Potocki zapłatę; okropne więzy, długie cierpienia, zgrabienie maiątku, strata zdrowia, te były tak wielkich cnot i usiłowań nagrody. Nie tu ieszcze los prześladować go przestał; naymilsza wśród tylu strapień podpora, naysłodsza na przyszłość pociecha, iedyna córka, Udziey luby przyiaciel, w krótce z łona iego porwani: iuż nie miał oyczyzny, stracił więc wszystko, co tylko człowiek naydroższego stracić może. Zranione tylą stratami serce, stargane tylą cierpieniami i zdrowie i siły, upadłyby iuż w ten czas były, gdyby silnieysza nad wszystko moc umysłu nie przedłużyła smutnego życia. Schroniony w domowym zaciszu, przyiaźni i naukom poświęcaiąc swe chwile, powstania Polski nigdy nie tracił nadziei ziścił ią Napoleon W. a za oswobodzeniem kraiu, Gałicyą zwanych, Polscy z prowincyy tych, wybrali go za pierwszego z tłómaczow do przeniesienia naywiększemu z bohatyrow hołdu ich wdzięczności i życzeń. Widok odzyskania utraconey oyczyzny, służenia iey raz ieszcze, wycieńczone ciężkiemi chorobami siły zdawał się orzeźwiać: iak zawsze tak i w tym zdarzeniu, zapomniawszy o sobie, gdy szło o usługę kraiowi, przyiął obowiązek i pełną trudow podroż. Dostąpił on, czego zawsze życzył nayusilniey, widział Napoleona W. dał się Mu poznać, był szacowanym od Niego; lecz nieszczęście, które go oznaczyło za swego w ciągu prac dla oyczyzny podiętych, właśnie, gdy ią miał oglądać i widokiem tym nagrodzić tyle lat w goryczy spędzonych, nieszczęście mowię, prześladuiące go do końca, pasmo dni iego przecięło. Napróżne były tkliwe i nieodstępne w chorobie iego starania przyiaciela i towarzysza w poselstwie Tadeusza Matuszewicza, na próżne naydoskonalszych lekarzy zabiegi, przemogła moc choroby, a raczey niedoli naszey; umarł w Wiedniu z nieutulonym wszystkich żalem r. b. miesiąca Sierpnia dnia 30. Zwłoki iego przytomni Polacy i Polki ze łzami odprowadzili do grobu.

A tak mąż, który naywięcey oyczyznę kochał, dni swoie w obcey zakończył ziemi, lecz zakończył ie, iak zaczął na usłudze publiczney; padł gorliwości swoiey ofiarą. Udziałem będzie piszących historyą nieszczęśliwych czasow naszych, sławić tego, który w nich naywięcey iaśniał talentami i zasługą, sławić Ignacego Potockiego; ia w powinnościach obywatelskich skromny uczeń iego, towarzysz więzow, wielbiciel wszystkich cnot, dziś w zgonie tym opłakuiący naylepszego z przyiacioł, opłakuiący niedolę publiczną, powiem, że Ignacy Potocki iak był znakomitym mężem w życiu publicznym, tak w prywatnym był wzorem wszystkich cnot i wszystkich przymiotow. Powiedźcie wy krewni, przyiaciele, domowi, sługy, wy wszyscy, coście go z bliska znali, coście z nim żyli, iak tkliwa dla krewnych uprzeymość, iaka dla przyiacioł stateczność i wierność, iaka w posiedzeniu przyiemność i słodycz, dla niższych iaka dobroczynność, łagodność! Nie dziw, że zgon męża takiego opłakiwany powszechnie. Ignacy Potocki był zaszczytem kraiu swego, więcey powiem, był zaszczytem ludzkości.

J. U. N.

Z Londynu d. 4. Września.

Podług gazety dworskiey pod d. 26 Sierpnia. Jenerał Wellesley wyniesiony został na Barona Douro i Wicehrabiego Wellington de Talawera.

Dzisieysza gazeta dworska zawiera raport Jenerała Wellesley z Deleytosa pod d. 8 Sierpnia, w którym donosi o swoim cofnieniu się z Talawera.

Też gazeta mieści rapport Lorda Chatam o spełzłey wyprawie przeciw Antwerpii, którego treść następuiąca:

Z głowney kwatery Bath d. 30 Sierpnia.

"Z radością dopełniłem roskazu J. K. M. oświadczyłem Jenerałowi Coote i woysku, które użyte było do oblężenia Flesingi, ukontentowanie J. K. Mci. — Poczytałbym się za szczęśliwego, gdybym JW Panu mógł donieść o dalszych postępach woyska. Lecz przeciwnie muszę Mu donieść, że nieprzyjaciel podług wszystkich doniesień tak znaczne zgromadził siły, iż stosownie do moich instrukcyy musiałbym woysko moie cofnąć, chociażby rozpoczęły już były swoie działania. — Zaraz po przybyciu moim na wyspę Walcheren dowiedziałem się, że nieprzyiaciel wiele woysk zgromadza; nie dowierzałem temu i chciałem wytrzymać pokiby dokładnieysze doniesienia nie uczyniły dalszych moich usiłowań nieużytecznemi. — Z wszystkich atoli doniesień pokazuie się, że nieprzyiaciel zgromadził 35,000, a podług niektórych daleko więcey ieszcze woyska. Lubo możnaby za pomocą oręża wysiąść na ląd, iednak oblężenie Antwerpii, którey posiadanie mogło iedynie zapewnić dalsze cele wyprawy, było niepodobnem, a gdyby nawet powiodło się, nie mogło nam iednak rzeczywistey obiecywać korzyści, i musiałoby podlegać wielu niebezpieczeństwom. — Naywiększa siła, którą po osadzeniu Walcheren i Süd-Beweland, lubo codziennie się ieszcze zmnieyszała, mogłem w pole wystawić, wynosiła 23,000 piechoty i 2000 jazdy. JW. Pan uważysz więc, iak po zostawieniu odd ziałów do pilnowania załog w Bergenopzom i Breda, niestosowna była nasza siła do działania przeciw Lillo i Liefkenshoek, a mianowicie przeciw Antwerpii. Daleko od tego, ażeby to miasto było w takim stanie iak nam podano, znayduie się owszem podług wszystkich doniesień w zupełnem stanie obrony i nieprzyiacielskie okręty znayduią się pod działami twierdzy w bezpieczeństwie. — Jakkolwiek przykro iest dla mnie widzieć tu przerwane postępy woyska, po którego odwadze wszystkiego się spodziewałem, poczytuię iednak za moią powinność w teraźnieyszych okolicznościach zakończyć tu moie działania. Zawsze będzie dla mnie ukontentowaniem, iż nie uwiodłem się lekkomyślnością wystawienia na niebezpieczeństwo powierzonego mi woyska lub sławy oręża J. K. Mci. Wszyscy jenerałowie porucznicy, których radziłem się, zgodzili się zupełnie z moim zdaniem. Z żalem donoszę, iż przy teraźnieyszey niezdrowey porze roku liczba chorych żołnierzy wynosi do 3000. — Zamyślam teraz ściągnąć zwolna woyska z tey wyspy (Süd-Beweland) posłać na wyspę Walcheren tyle woyska, ile potrzeba do zabezpieczenia ważney tey zdobyczy, resztę wsadzić na okręty i trzymać ie w gotowości, poki nie nadeydą dalsze rozkazy J. K. Mci, których z niecierpliwością oczekuię. — Mam honor bydź, &c. „

(Pod.) *Chatam.*

Do Plimut nadszedł rozkaz, aby tam przygotowano szałaszy i kwatery dla 11,000 piechoty.

Sześć liniiowych okrętow, wszystkie o 74 działach przybyło d. 29 i 30 Sierpnia załogą Flesingską do Portsmutu.

Hiszpański Jenerał Don Tomasz Morla, który poddał Madryt, miał podług niektórych pism poledz w bitwie pod Talawerą. W Lond zamyślaią dla celnieyszych jenerałow, którzy w tey bitwie walczyli wystawić pomnik.

Prawie dwie trzecie części domow w Flesindze są albo zburzone, albo mocno uszkodzone. Kilka set mieszkańcow zostało zabitych, albo są ranionemi. W obszerney piwnicy iedney Angielskiey familii od dawna w

Flesindze osiadłey przechowywało się około 300 ludzi. Zalewy około Flesingi, ponieważ wywarto śluzy, poczyniły wielkie szkody. Gdyby śluzy 48 godzin były ieszcze otwarte, tedy musianoby zaprzestać robot około oblężenia, ponieważ woda zachodziła iuż do liniy Angielskich. Mieszczanie Flesingi czynią służbę milicyi. Załoga w tey twierdzy, któréy Jenerał Picton iest rządcą, musiała bydź znacznie powiększoną, ponieważ Francuzi zgromadzili bardzo wiele woyska na leżącey na przeciwko wyspie Cadzand. Jenerał Sontag iest rządcą w Middelburgu. Na wyspie Walcheren zostawiono do 10,000 woyska. Francuzi czynią przygotowania do uderzenia na wyspę Walcheren, i tym końcem sprowadzili z Boulogne bardzo wiele armatnych łodzi. Demonstracye te przeszkadzały naszem planom przeciw Antwerpii. Febry bardzo się w naszem woysku zagęściły. Lord Chatam złożył woienną radę, z którey wnoszono zaraz, że zostaie w kłopocie względem dalszych działań. Jenerał Hope i inni czynili przełożenia przeciw dalszem działaniom, ponieważ Francuzi mieli aż nadto czasu do sprowadzenia woysk. Posterunki i straże są w Flesindze podwoione, ponieważ Francuzi zgromadzili 13 000 woyska na wyspie Cadzand. Nikt nie może bez paszportu opuścić wysp *Zelandskich*. W Flesindze chciano ieszcze 100 dział postawić na wałach, i Admirał Otway ma tam zimować.

Angielska marynarka składa się teraz ze wszystkim z 1057 woiennych okrętow, pomiędzy którémi 265 liniiowych.

Podług doniesień z wschodnich Indyy korpus woyska Podpułkownika Doveton pobił i rozproszył korpus Row Holkara i Ali Khana, który długi czas nadwerężał spokoyność w Dekanie, d. 28 Grudnia roku przeszłego.

Na wyspie Walcheren tak iest nie zdrowa woda, iż wiele żołnierzy naszych choruie.

— *D. 9 (przez Francyą.)* Oprocz 12,000 woyska, które pod Jenerałem Coote, które na wyspie Walcheren pozostanie, powraca wielka nasza wyprawa z Skaldy do Anglii. Wiele woysk i koni wysiadło iuż w Ramsgate z okrętow. Codziennie przybywaią tam ieszcze woyska z Süd-Beweland, i zaymuią dawne kwatery, poki nie będą na inne przeznaczenie użyte. Jazda Niemieckiey legii stoi znowu w Canterbury. Tak więc wielka nasza wyprawa, która tyle pieniędzy koszt wała, wyiąwszy opanowanie Flesingi i wyspy Walcheren, uchybiła głownieyszego celu, to iest opanowania Antwerpii. W odbytey w Ternoes na Süd-Beweland woienney radzie, wypadła większość głosow, że teraz, ponieważ nieprzyiaciel uzyskał wiele czasu, nie można nic przeciw Antwerpii i tamteyszey flocie przedsięwziąść. Po zbiorach zalali Francuzi okolice Antwerpii, tak iż tylko po groblach dostąpić tam można, z te osadzone są wielu działami i po przerzynane rowami. W wielu okolicach zatarasowali Francuzi Skaldę drzewami. Z naszey strony dla przerwania żeglugi po Skaldzie zatopiono wiele przewozowych statkow napełnionych kamieniami, &c. Utrzymanie wyspy Walcheren wymaga znaczney siły morskiey i naymniey 12 do 15 000 woyska.

Pogłoska iakoby Lord Chatam powrocił iuż d. 6 do Londynu, iest zawczesna. Jenerałowie Mount i Olten przybyli na liniiowym okręcie Monarcha do Deal.

Dworska gazeta pod d. 5 mieści rapport Jenerała Stuart o iego wyprawie z Sycylii, która podana iest iako zrobiona dywersya przeciw Neapolowi, tudzież o zięciu wysp Ischia i Procida, (które iak wiadomo osadzone znowu są woyskiem Neapolitańskim.)

Dotąd nie wiadomo ieszcze czyli Lord Chatam powrocił z Hollandyi do Anglii; lecz iak tylko powroci, złożony zostanie, iak się domyślaią, sąd woyskowy względem postępowania iego w wyprawie.

Jeden officer pisze z Süd-Beweland pod d. 30 Sierpnia, co następuie:

"Z wielkim naszem umartwieniem powrociemy w krotce do Anglii. Staliśmy na przeciwko nieprzyiaciela; woysko było naypięknieyszem, iakie tylkoj kiedy z Anglii wysłano. Pałaliśmy chęcią rozpoczęcia działań, i co chwila oczekiwaliśmy rozkazu do wyruszenia przeciw Lillo. Z strony marynarki poczynione były wszelkie przygotowania do lądowania, gdy nagle wydano przeciwny rozkaz. Odstąpiono planu attaku i nakazano cofnąć się z Süd Beweland. Co o tem w Anglii pomyślą czas okaże. Wyprawa ta podobnie poszła, iak owa przeciw Roszefort, którą oyciec naczelnego naszego wodza był ułożył, i pociągnęła za sobą sąd woyskowy.

Flota Chińska i połudulowego morza, która d. 7 Marca z Chin wypłynęła, przybyła w całości w liczbie 22 okrętow do naszych portow. Lecz z poprzedniey floty przyprowadzić miano do wyspy Francuzkiey 3 okręty.

Admirał Lord Gardner przybył d. 8. b. m. z Flesingi do Anglii. Powrociły także ztamtąd dwa liniiowe okręty, lecz na to mieysce popłynęły tam dwa inne z żywnością.

Od Admirała Kollingwooda nadeszły listy o iego działaniach w odnodze Weneckiey.

Flotille Chrystofa i Petiona stoczyły z sobą, podług doniesień z Nowegojorku żwawą walkę, w którey pierwszego odnieść miała zwycięztwo. Na lądzie zwyciężył także Chrystof w St. Domingo.

Podług doniesień Francuzka Flota w Tulonie znaydować się ma w gotowości do wyyścia pod żagle.

Jenerał Lord Wellington (Wellesley) udał się podług doniesień z Koruny, do Lizbony. W Ferrolu uzbroiono 6 liniiowych okrętow i do Kadyxu posłać ie miano. Pozostały tam tylko dwa stare liniiowe okręty i fregaty. Pięć fregat poszło iuż z Ferrolu do Kadyxu. Romana został członkiem nay wyższey junty Hiszpańskiey, a Baliasteros jeneralissimem na iego mieyscu.

Pisma nasze czynią zarzuty Jenerałow Chatam. Między nim i Margrabiąt Hunteley panuie wielka niezgoda. Słychać, iż woyska, które powróciły z Süd Beweland, przeznaczone są do Hiszpanii.

Miasto Santo Domingo kapitulowało d. 7 Lipca. Gazeta Dworska pod d. 5. Września ogłosiła list jenerała majora Carmichaela, który d. 7 Czerwca popłynął z Jamaiki z znacznem korpusem woyska przeciw Santo Domingo i złączył się tam z Hiszpanami z Porto-Rico będącemi pod jener. Sanches. Nieprzyiacielską załogą, która broniła się nayodważniey w czasie ośmiomiesięcznego oblężenia, dowodził jenerał brygady Barquier. Przemagaiąca siła poczyniła była wszelkie przygotowania do szturmu. Kapitulacya składa się z 16 artykułow, na mocy których waleczna załoga wyszła z wszystkiemi honorami woyskowemi. Officerowie odesłanemi zostaną na słowo honoru do Francyi, iż w przeciągu 3 lat nie będą przeciw Anglii i iey sprzymierzyńcom służyć. Załoga będzie także iako jeniec woienny do Francyi odesłana. Kapitan Cumbly, który pod Wiceadmirałem Rowley służy, dowodził morską siłą Angielską po Santo Domingo. Jenerał Carmichael oddał to miasto sprzymierzonym Hiszpanom i powrocił z swem woyskiem do Jamaiki.

Legiia Hanowerska pod Lordem Wellingtonem w Hiszpanii znaydowała się podług ostatnich doniesień w Torrigon, a woyska Portugalskie pod Jenerałem Beresfort w Azebo.

DODATEK
DO №. 79.
GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 1. Października 1809.

Z Paryża d. 12. Września.

Przez wydany wyrok w Schönbrunn mianował J. C. K. Mość P. Filipa Segur, syna W. Mistrza obrzędow Hrabiego Segur, półkownikiem lekkiey konniey gwardyi narodowey Paryzkiey.

Jenerał Loison, rządca pałacu St. Cloud, powrocił tu z Hiszpanii.

P. Aubusson de la Feuillade, Francuzki poseł w Neapolu, opuścił tę stolicę na 6 miesięcy, udaiąc się do Paryża.

Jenerał Pino kazał d. 24 Sierpnia kilkanaście statkow zabrać, które przeznaczone były z potrzebami i posiłkami do twierdzy Gi rony.

Monitor onegdayszy ogłaszaiąc kapitulacyą Flesingi, przywodzi między innemi pismami list Ministra woyny do Xcia Pontecorvo pod d. 12 Sierpnia, w którym rzeczony minister donosi mu o mianowaniu go naczelnym wodzem woyska w następuiącym sposobie:

"Xiążę! Cesarz uznał za potrzebne po odebraniu wiadomości o wylądowaniu Anglikow do Hollandyi powierzyć Ci dowodztwo nad 24tą dywizyą woyska i nad częścią 25tey, która znayduie się na lewey stronie Mozy. — Cesarz daie Ci, Xiążę, przezto nowy dowod swoiego zaufania w przychylności Twoiey do Jego osoby i w obronie kraiu. J. C. K. Mość uprzedził więc ofiarowane przez Ciebie w tey mierze usługi, nim się ieszcze o nich dowiedział."

Jenerał Monnet, który w Flesindze dowodził, napisał do Ministra woyny przesełaiąc kapitulacyą: "Los oręża czyni mnie jeńcem woiennym. Zupełne przekonanie, iż uczyniłem zadosyć moiemu obowiązkowi, zmnieyszyć tylko może moie nieszczęście."

Z Brügge donoszą pod d. 7 b. m. "D. 5 b. m. 150 Angielskich żaglow przepłynęło na niższą Skaldę około wyspy Cadzand. Czyniły przez cały dzień obroty dla wydobycia się z Skaldy. W tey chwili znayduie ich się przeszło 50 przed Blankenburgiem i płyną za południowo-wschodnim wiatrem do Anglii."

Marszałek Serurier, dowodzca inwalidow, mianowany został naczelnym jenerałem narodowey gwardyi Paryzkiey.

W Gironie, która się odważnie broni, dowodzi Jenerał Mariano Alwarez.

Z Neapolu piszą pod d. 31 Sierpnia, iż 24 pokazało się przed Gallipoli, w prowincyi Ottranto, 12 Angielskich okrętow, które strzelaiąc przez cały dzień do miasta, przymuszo-

ne zostały oddalić się, ponieważ miasto odpowiadało dzielnie na ich bombardowanie.

Doniesienia z Antwerpii głoszą, że północne woysko podzielone zostanie na dwa korpusy, z których pierwszy pod dowodztwem Xcia Pontecorvo nosić będzie nazwisko woyska Antwerpskiego, a drugi pod dowodztwem Xcia Conegliano, iak iuż wiadomo, woyska Flandryyskiego. Flotylla Francuzka czyniła d. 7 rozpoznawania aż do wysokości Woerden.

Gazeta Madrycka w swoich przypisach względem zniesienia mnichow w Hiszpanii podaie ich liczbę podług ostatniego obrachunku 61,000, a Xięży świeckich do 85,000, zaczem liczba duchownych w Hiszpanii wynosi do 146,000.

Pisma nasze donoszą pod artykułem z Londynu, iż na okręcie liniowym Jork przed Walcheren wszczął się bunt. Ludu okrętowego znaydowało się na nim 700 głów, i dopiero po morderczey walce wydarto im okręt, którego już byli panami.

Monitor umieścił ieszcze list następuiący o cofaniu się Anglików:

List Adm. Strahan do Sekretarza admiralicyi Pole, na okręcie St. Domingo d. 27 Sierpnia przed Bath.

"Donoszę W. Panu dla uwiadomienia Lordow admiralicyi, iż gdy ze strony marynarki poczynione zostały wszelkie przygotowania do wsparcia woyska przy Sandvliet, niecierpliwość mnie wzięła, że nic nie słyszę o zamysłach Lorda Chatam, zgłosiłem się zatem do niego. Naysamprzod postrzegłem, że ieszcze chwiał się w swem zdaniu, pod pozorem, iż pomnażaią się nieprzyiacielskie siły, a nasze zmnieyszaią przez choroby; dowiedziałem się także, iż zwołał jenerałow dla naradzenia się z niemi. D. 26 posłałem do niego i udałem się z Kontradmirałem Keats na ląd do mieysca zgromadzonych jenerałow. Znalazłem go zupełnie zdecydowanego, iż nie ma nawet podobieństwa, żeby można co skutecznie przeciw Antwerpii przedsięwziąść. "Pora roku (iego słowa) zadaleko iuż iest posunięta; siła nieprzyiaciela pomnaża się, a nasza się zmnieysza przez choroby; wzięcie Lillo i Liefkensbock nie zapewnią wypadku wyprawy, ieżeli Antwerpia wziętą nie zostanie; okolice tey twierdzy znayduią się zalane, &c.,, Takie powody przeważyły, i wszyscy ci officerowie zgodzili się, iż nie można tych mieysc attakować. Ofiarowałem z mey strony wszelką pomoc dla przymuszenia tey twierdzy do poddania się i wspierania wszędzie woyska. Widząc atoli, że cel naradzeń jenerałow był jedynie woyskowy, oddaliłem się z P. Keats, i t. d.,,

Zdaie się być niewątpliwą rzeczą (wyraża iedno z pism tuteyszych) że znany Congreve znaydował się pod czas terrorismu przy zakładzie w Meudon, nie daleko Paryża, i proponował wydziałowi ocalenia plan piekielney machiny, który chciwi nawet krwi ludzie odrzucili ze wzgardą, lecz przyięty mile w innym kraiu został.

Z Antwerpii d. 6. Września.

Xiąże Pontecorvo powrócił tu wczoray z swey podroży do Bath. Odprawił razem nad stoiącemi na granicy woyskami rewiią.

Na nayważszey wieży naszego ratusza będzie zrobiony telegraf, który przez Michlinę korrespondować będzie z Brexellą.

Admirał Missiesi daie dziś na okręcie Karol wielki obiad dla Xcia Pontecorvo.

— D. 9 — Anglicy wsiadaią ciągle na okręty. Wszyscy uciekaiący z Flesingi zapewniaią, że nieprzyiaciel mało ma nadziei utrzymać się przy tey twierdzy. Na radzie woienney, która naczelnicy woyska Angiel-

skiego złożyli, i na którey naradzano się czy, li można przypuścić powszechny attak przeciw Antwerpii; ieden tylko Lord Chatem był przeciwnego zdania i odrzucał wszystkie proiekta, które czyniono. Mowił, że ma dokładne doniesienia, że liczne woyska liniiowe wspiera 40,000 narodowey gwardyi, zgromadzoney z pobliskich okolic; że wszystkie prowincye Francuzkie biorą się do oręża; że codziennie przybywaią posiłki; że nierozsądną byłoby rzeczą poświęcać wybor Angielskiego woyska i wdawać się w walkę, którey pomyślność nader wątpliwa przeciw woysku, które zdaie się bydź bardzo strasznem, zwłaszcza pod dowodztwem takiego męża, iakim iest Marszałek Bernadotte.

Cieszemy się tu teraz naywiększą spokoynością, i zaledwo przypominamy sobie niespokoyność, którey doznawaliśmy przed kilku dniami. Senator Jenerał Coilaud, rządca miasta, upraszał dziś prezydenta, aby wyznaczył niektóre budynki, dla umieszczenia woysk. Do tey chwili stały kwaterą u mieszczan, którzy okazywali im naywiększą przychylność.

Podług rapportu, który Minister woyny zdał Nayiaśnieyszemu Królowi, okryły się Hollenderskie woyska, które znayduią się w Hiszpanii pod Jenerałem Chasse, w bitwie d. 11 Sierpnia pod Almonacid sławą. Nieprzyiaciel liczył 32,000 naywybornieyszego starego żołnierza i 30 dział, a Jenerał Sebastyani nie miał przeciw niemu iak 17 000 ludzi i daleko mniey dział. Nieprzyiaciel utracił 26 dział, 10 chorągwi, wiele jeńcow i wszystkie swoie bagaże.

Officerowie Angielscy narzekaią bardzo na Jenerała Chatam. Był on niegdyś ministrem morskim.

Xżę Pontecorvo rozkazał d. 7 Pułkownikowi Maury obiechać z oddziałem pikinierow Polskich wyspę Süd-Beweland i upatrywać mieysca, gdzie mogą bydź naydogodniey batterye założone.

Z Wiednia d. 7. Września.

Gazeta tuteysza zawiera co następuie:

"Dowiaduiemy się z Komorn, że J. Królewiczowska Mość Arcy Xżę Karol Ambrozy Prymas Węgierski, Arcybiskup Granu i brat panuiącey teraz Cesarzowey, umarł na początku Września na gorączkę nerwową, nie maiąc ieszcze zupełnych lat 23.,,

Nadzwyczayny Rossyyski wysłaniec, Hrabia Czernisze w, przybył do Schönbrunn do Cesarza Napoleona z własnoręcznym listem Imperatora Alexandra, zkąt udał się potem do Komorn z listem do Cesarza Franciszka.

Urzędy Austryackie, iako to cło, urząd tabaczkowy, bankowy i woienney rady zostały wczoray zapieczętowane.

Nayiaśnieyszy Cesarz Napoleon zmnieyszył znacznie kontrybucyą miasta Tryestu. Mowią, że ogółem nie zapłaci iak 2 miliony frankow. — Miasto Fiumę zaięły także woyska Francuskie. Znayduiące się tam osadowe towary sprzedane zostały dosyć pomierney cenie do Węgier.

Cesarzowa Austryacka bawi od nieiakiego czasu w Totis, czyli Tota, miasteczku nie daleko Komorn, które oblewa woda i ma zamek, który Mateusz Corvinus wystawił.

DONIESIENIA.

Jurysdykcya sądownicza dóbr narodowych Stopnickich każdemu, komu o tem wiedzieć należy niniejszym Edyktem wiadomo czyni, iż dla powiekszenia massy zmarłego Józefa Grzywońskiego dworek ogrodzony tu na Wolicy pod Stopnicą sub Nro 11 sytuowany Widowczyzna zwany, z murowaną piwniczką wraz z stodołą, chlewem na trzody, z sadkiem, ogrodem na jarzyny zagonow 11 i łączką wierzbami obsadzoną, z którey to łączki fura siana parakonna zbierze się, d. 12 Października r. b. o godzinie 10 przed południem w tuteyszey kancellaryi sądowniczey naywięcey ofiaruiącemu przez publiczną licytacyą (wolno każdemu akt

detaxacyi zł. pol. 1506 wynoszący przeyrzeć) sprzedany będzie pod następuiącemi warunkami:

1) Każdy Licytant 4tą część szacunku przed zaczęciem licytacyi iako wadium złożyć ma.

2) Naywięcey ofiaruiący w 8 dniach po odprawioney licytacyi summę z niey wypadaiącą, odtrąciwszy mu wadium złożone, do tutayszego depozytu sądowniczego składać musi.

3) Gdyby w tym terminie summę licytacyyną nie złożył, albo wcale od tey licytacyi odstąpił, nietylko złożone wadium traci, lecz także na iego koszt i expens powtórna licytacya wypisana będzie, i co pierwszey brakuie summie, dołożyć z swego maiątku obowiązany będzie.

4) Po złożeniu tey licytacyyney summy naywięcey ofiaruiący otrzyma dekret dziedzictwa tego dworek i attinencye z wolną do niego intromissyą sądową.

5) Przy tey intromissyi odbierze przyszły dziedzic wszystkie dokumenta oryginalne do tego dworku służące i prawo okazuiące za iego rewersem.

6) Od czasu odebrania dziedzictwa do nowego właściciela należeć będą wszystkie podatki publiczne i czynsz ziemny Starościński zł. pol. 10 do kassy prefektury dóbr narodowych Stopnickich zapłacić należący.

7) Zydzi od tey licytacyi wyięci są. — Wszyscy zatem chęć kupienia maiący na wyżey wyznaczonym dniu i mieyscu zapraszaią się. Dan w Stopnicy d. 16 Września 1809.

Z Juryzdykcyi sądowniczey dóbr narodowych Stopnickich pod protekcyą Wielkiego Napolea na Cesarza Francuzow, Króla Włoskiego i Protektora Ligi Reńskiey.

Baldini, Sędzia dóbr narodowych.

Grande Maison á L'ouest en totalité, rûe des bons Enfants Nro. 26, laporte Cochére en face de l'ancien hôtel de la Chancellerie D'orleleans, et de l'hôtel de Châtillon, pres le palais Royal, et le Château imp'erial des Thuilleries, au centre de Paris et de toutes les affaires en général. — Cette Maison avantageusement située, dite L'hôtel de Candie, connue de toutes la France et des pays etrangers, pour avoir eté tenues en hôtel garni, plus de quatr Vingt dix ans, convient a toutes sortes d'etats. — Elle est grande et Vaste, Belle Cour, Ecuries pour huit Cheveaux, Remises, deux grenies pour dix huit cent de paille et foin, pouvant servir de Magazin, Caves pour plus de cent Vingt pieces de Vin, un autre pour le Bois et un Caveau Sous le grand escalier. — On peut y réunir toutes sortes d'etats on commerse quelconques, même des bureaux ayant beaucoup de logement des Maitres et domestiques. —— Elle pourroit aussi convenir à des seigneurs de distinction, qui seroient obligé de tenir une Maison à Paris, Soit pour leurs affaires, ou en qualites de Ministres pres la Cour de France. — On la faite d'emeubler en entier pour y faire les réparations nécessaires, ce qui met à même ceux à qui elle conviendra de se meubler à leurs gour. — Le Bail est de douze Mille franc par châque année or et argent et non autrement; on payera Six mois en avance à imputer sur les Six derniers mois j uissance du Bail. — Si on insistoit à en Vouloir faire l'acquisition, elle est de trois cent mille franc Napoleon, or et argent. —— S'adresser à Mr. Picot propriétaire rûe St. Antoine Nro. 187.

Wielki dom cały do naięcia, na ulicy Bons Enfants Nr. 26 przy bramie Cochere, naprzeciwko dawnego domu kancelaryi Orleans i domu Chatillon, niedaleko Palais royal i pałacu Cesarskiego Tuilleries, w środku Paryża i spraw ogólnych. — Dom ten stoiący w dobrem mieyscu, zwany domem Kandyi, znany w całey Francyi i zagranicą od 90 lat, iako dom zaiezdny, przydatny iest na wszystko. — Jest wielki i obszerny, ma piękny dziedziniec, stayunią na ośm koni, wozownią, dwa spichrze na 1800 osiepek słomy i siana, służyć mogące na skład, piwnice przeszło na 120 becz k wina, inną na drzewo, i sklep pod wielkiemi wschodami. — Może służyć wszelkiego stanu ludziom, na dom kupiecki lub na kancelaryą, maiąc wiele pokoiow. — Przydatny iest także dla iakiego Pana, który dla własnych interessow lub iako poseł przy dworze Francuzkim przymuszony iest trzymać dom w Paryżu. — Wyprzątniony zupełnie zostanie, ażeby mógł być poprawiony i każdy umeblował go podług swego gustu. — Czynsz roczny iest 12,000 frankow w złocie lub srebrney monecie, a nie w innych pieniądzach; płaci się połrocznie naprzod, nawet na ostatnie sześć miesięcy. — Jeżeliby go chciał kto na własność nabydź, cena iego iest 300.000 frankow Napoleońskich w złocie lub w srebrney monecie. — Zgłosić się należy do P. Picot właściciela, na ulicy S. Antoniego pod Nrem 187.